

КЗ «Михайлівська ЗОШ І-ІІ ст.»

Літературно-музична композиція «До мови доторкнемося серцем»

Підготувала Бабаніна О.Є.,
учитель української мови та літератури

2014 рік

(Ведуча за лаштунками)

Не цурайтесь мови, люди,
Рідного джерельця.
Хай вона струмочком буде,
Хай дійде до серця.
Хай вона в піснях лунає
Кожен день і в свято.
Соловейком хай співає
В українській хаті.
Бо ж вона така багата,
Українська мова.
Неповторна і крилата,
І така чудова!
І цвіте у ній кохання,
Рушники з квітками.
Мрії наші і бажання,
Верби над ставками.
Не цурайтесь, люди, мови,
Не цурайтесь роду.
Як зачухне рідне слово,
Не буде народу.

Н.Красоткіна

Звучить пісня «Вивчайте, любіть свою мову»

Ведучий. Доброго дня усім гостям нашого свята!

Ведучий. Ласкаво просимо до нас на слово щире, на бесіду мудру.

Ведучий. До вашої уваги літературно-музична композиція «До мови доторкнемося серцем».

Учень.

Слова, слова... Вони всі різні:
Тривожні й тихі, радісні й сумні,
Лукаві й чесні, мудрі і смішні...
Слова – як друзі, як сусіди,
Яких стрічаємо щодня.
І не страшні ніякі біди,
Якщо безгрішна слів рідня.
Слова – живі: їх ніжні душі
Від наших доторків болять,
Коли ми сліпо і бездушно
Їх беремося вимовлять.
Слова – святі. Це наші душі.

І всіх до нас на цій землі...
Як у пустелі спрага сушить
Без добрих, теплих, світлих слів.

Ведучий. Із глибини віків людське слово таїло в собі незвідані загадки магічності. Йому вірили, перед ним благоговіли, од нього ніяковіли. Часто говорять, що мова – це надбання людства. Це не зовсім правильно, бо це, в першу чергу, великий дарунок Творця людині.

1-й учень

О слово рідне! Пращура молитво,
Громи Перуна, Велеса поля,
Софія Київська — творіння Ярослава —
Слов'яномовна праведна земля.

2-й учень

В мені, в тобі Бояна віщим співом
Воно живе, здолавши тьму віків,
Воно Мстиславича Романа голос
і ратний клич Данилових полків.

3-й учень

О слово рідне! України слава!
Богдана мудрість і Тараса заповіт.
І гул століть, і сьогоднішня гомін
В тобі злились, як духу моноліт.

4-й учень

О слово рідне! Мудре і прадавнє,
Ти вирросло з могутньої землі!
Тебе жорстоко розпинали,
А ти возносилося і не корилося — ні!

5-й учень

О слово рідне! Подарунок мами!
І пісня ніжна, і розрада нам!
Я всім на світі поділюся з вами,
Та слова рідного нікому не віддам.

Ведучий. Кожна епоха дарує людству нові винаходи і відкриття. Але найбільшим винаходом людства було письмо. Писемні знаки дали людям можливість зберегти істинне знання. Адже саме завдяки написаному слову люди збагнули світ і своє місце в ньому.

Учень.

Мова кожного народу,
Неповторна і — своя.

В ній гримлять громи в негоду,
В житі — трелі солов'я.
На своїй природній мові
І потоки гомонять,
Зелен-клени у діброві
По-кленовому шумлять.
Солов'їну, барвінкову,
Колосисту — на віки —
Українську рідну мову
В дар дали мені батьки.
Берегти її, плекати
Будем всюди й повсякчас,
Бо ж єдина — так, як мати —
Мова в кожного із нас.

Ведучий. Сьогодні наше свято – це свято української мови та писемності. З часу винайдення писемності фактично почався період документальної історії людства, тому стало можливим не тільки передавати мовну інформацію на відстані, але й закріпити її в часі.

Ведучий. Перші спроби письма відносяться приблизно до 35-50 віків до нашої ери. Спочатку це була гілочка пальми – знак миру. Потім – схематичне зображення предмета чи якогось явища. І нарешті – ієрогліфи. Прямим попередником слов'янської мови – є алфавіт, створений великими просвітителями слов'ян – братами Кирилом і Мефодієм.

Ведучий. Існує два різновиди старослов'янських писемних знаків: кирилиця (на честь першовчителя слов'ян) і глаголиця .

Кириличний алфавіт з XI ст. широко застосовується в історичній та світській літературі східних слов'ян. Від давньоруського періоду його успадкували всі три східнослов'янські народи: російський, український і білоруський.

Ведуча. А зараз згадаємо історію літописання, яке почалося в Україні дуже давно, трохи не одночасно із запровадженням християнства на наших землях. Перші старі літописи не дійшли до нас в оригіналах, а збереглися в копіях або переробках.

У 1113 році з'явилася славнозвісна праця Нестора Печерського «Повість минулих літ».

Ведучий. У цілості збереглася найцінніша пам'ятка давньоруської літератури «Слово о полку Ігоревім». А найперша наша пам'ятка, - Остромирове Євангеліє», написана Києві 1056—1057 роках. На «Пересопницькому Євангелії присягають на вірність Україні наші президенти.

Ведучий. У Київській Русі книги цінувалися, як рідкісні скарби. Мати декілька книг означало володіти цілим багатством. "Повість минулих літ" називає книги "ріками, які наповнюють всесвіт мудрістю незмірної глибини". "Якщо старанно пошукати в книгах мудрості, – зазначав літописець, – то знайдеш користь душі своїй".

Ведучий. Україна та її культура святкують своє відродження. Але цьому передувала тяжка боротьба. Дуже багато жорстоких літ і століть пережила наша невмируща мова, мужньо знісши і витерпівши наругу наймогутніших царських сатрапів та посіпак шляхетсько-панських і своїх панів.

(Звучить пісня “Рече та стогне Дніпр широкий”. На сцені 12 дівчат в українському вбранні. Кожна із них зачитує одну із дат в скорботному календарі української мови, після чого повертається і йде в глибину сцени)

1720 рік – російський цар Петро I заборонив друкувати книжки українською мовою.

1796 рік – видано розпорядження про вилучення у населення України українських букварів та українських текстів із церковних книг.

1775 р. – зруйновано Запорізьку Січ і закрито українські школи при полкових козацьких канцеляріях.

1862 р. – закрито українські недільні школи, які безкоштовно організовували видатні діячі української культури.

1863 р. – указ російського міністра Валуєва про заборону видання книжок українською мовою.

1876 р. – указ російського царя Олександра II про заборону друкування нот українських пісень.

1884 р. – закрито всі українські театри.

1908 р. – вся культура і освітня діяльність в Україні визнана царським урядом Росії шкідливою».

1914 р. – російський цар Микола II ліквідує українську пресу газети і журнали.

1938 р. – сталінський уряд видає постанову про обов’язкове вивчення російської мови, чим підтинає коріння мові українській.

1983 р. – видано постанову про так зване посилене вивчення російської мови в школах і поділ класів в українських школах на дві групи, що привело до нехтування рідною мовою навіть багатьма українцями.

1989 р. – видано постанову яка закріплювала в Україні російську мову як офіційну загальнодержавну мову, чим українську мову було відсунуто на третій план, що позначається ще й сьогодні.

(Музика замовкає. За лаштунками ведуча читає...

Коли до серця крадеться тривога,—

За долю України я боюсь,—

З молитвою звертаюся до Бога

І мовою вкраїнською молюсь.

Прошу для України в Бога щастя

І захисту для всіх її дітей.

А мова українська, мов причастя,
Теплом своїм торкається грудей...
О Боже мій, Великий, Всемогутній,
Мою вкраїнську мову порятуй.
І в світлий день пришестя, день майбутній
Вкраїні Царство Щастя приготуй.
Коли до серця крадеться тривога,—
За долю України я боюсь,—
З молитвою звертаюся до Бога
І мовою вкраїнською молюсь.
(Танець зі свічками.)

О рідне слово, що без тебе я?
Німий жебрак, старцюючий бродяга,
Мертвяк, оброслий плиттям саркофага,
Прах, купа жалюгідного рам'я!
Моя ти — пісня, сила і відвага,
Моє вселюдське й мамине ім'я!
Тобою палахтить душа моя,
Втішається тобою серця спрага.
Тебе у спадок віддали мені
Мої батьки і предки невідомі,
Що гинули за тебе на вогні.
Так не засни в запиленому томі,
В неткнутій коленкоровій труні —
Дзвени в моїм і правнуковім домі.
Пісня «На нашій Україні»

Ведуча. Ми переконані, що немає жодного справжнього українця, який би не був зачарований мелодійністю, душевністю нашої мови. І чи можемо ми не згадати на святі Великого Кобзаря Тараса Григоровича Шевченка, який став основоположником української літературної мови, але сам ніколи не забував її родоначальника - Івана Петровича Котляревського.

Ведучий. Мова — це показник культури людини. Недаремно кажуть: «Заговори, щоб я тебе побачив». На жаль, сьогодні є небагато людей, які володіють досконало рідною мовою. Причиною цієї прикrostі стало насамперед те, що в результаті злиття української і російської мов утворився так званий «суржик», який є небезпечним і шкідливим, оскільки засмічує і поганить одну з найкрасивіших мов світу.

Гумореска П.Глазового «Три листи від кума...»

Учень.

Я так люблю, я так люблю тебе,
Моя співуча українська мово!
В тобі шумить Полісся голубе,
І дужі хвилі гомонять Дніпрові.

В тобі живе Карпатська височінь,
Що манить у незвідане майбутнє,
І степова безкрая широчінь,
І Кобзарева дума незабутня!

Ти, рідна мово, чиста, як роса,
Цілюща й невичерпна, як криниця.
Святиня наша, гордість і краса,
Ти — розуму народного скарбниця!

Як легко йти з тобою по землі
І підставлять вітрам лице відкрите!
Для мене ти — як і насущий хліб,
Без тебе я не зміг би в світі жити.

Учень.

Розцвітай, прекрасна Україно,
Рідна земле, матінко моя.
Хай лунає мова солов'їна,
Пісня неповторная твоя.

Пісня «Україна—це ми!»

Ведучий. Ось і підходить до кінця наше свято української писемності та української мови. Ми живемо на чудовій, багатій, мальовничій землі – на нашій славній Україні. Тут жили наші прадіди, діди, тут живуть наші батьки, тут корінець роду українського, що сягає сивої давнини. І негоже, просто соромно бути поганими нащадками у таких великих і славних батьків.

Ведуча. Людині визначено Богом місце народження, країна, небо ; вона не може нічого того поміняти, як не може поміняти саму себе. А якщо щось із того призначеного їй, поміняє, то не на краще, бо чуже ніколи не буває кращим. І куди б ти не пішов – твоя Батьківщина, земля твоя, твоя мова, твій народ завжди будуть з тобою.

Пісня «Краща мова єднання—це українська»

Ведучий. Дорогі друзі, маймо сміливість серцем і душею впевнено сказати:
«Ми—українці! Хай усіх нас єднає належність до великого народу. Плекаймо всі разом
мову, яка дісталася нам у спадок від наших пращурів». Дякуємо за увагу.